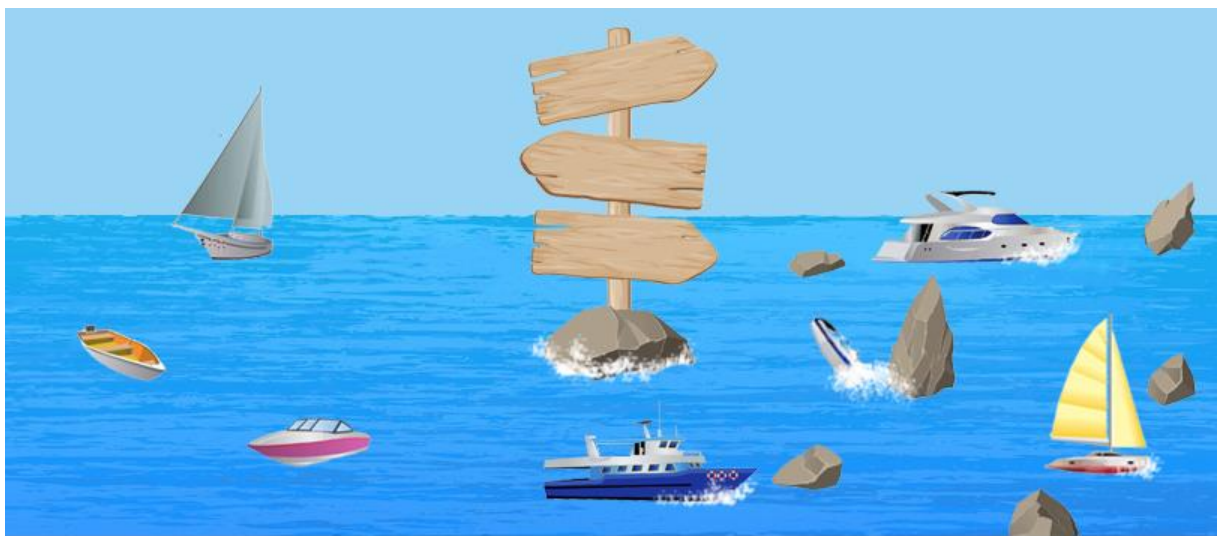

Esszékérdések 1. zh anyaga

Tudományfilozófia

1. Jellemezze a Bécs Kör tudományról alkotott képét, kitérve alapvető nézeteikre és feltevéseikre!
2. Foglalja össze röviden a Bécsi Kör ideális nyelvvel szemben támasztott követelményeit!
3. Mutassa be a Bécs Kör demarkációs kritériumát!
4. Mik voltak az alapvető problémák, amelybe a Bécsi Kör tagjai ütköztek tudományfilozófiai programjukban?
5. Milyen megoldást javasolt Karl Popper a Bécsi Kör által felfedett problémákra?
6. Jellemezze az induktív és deduktív tudománymodellt!
7. Egészítse ki az ábrát a hiányzó szavakkal és segítségével mutassa be Karl Popper demarkáció-problémával kapcsolatos nézeteit!

8. Mi volt Lakatos kritikája Popper falszifikációs elméletére, és mit javasolt helyette?
9. Mutassa be Lakatos Imre demarkáció-problémával kapcsolatos nézeteit!
10. Röviden írja le Paul Feyerabend demarkációval kapcsolatos nézeteit és jellemezze a tudomány-tanulmányok mai állásfoglalásának lényegét a kérdésről!

Tudománytörténet

1. Röviden foglalja össze a modern tudomány kialakulásához vezető utat (pl. Arisztotelész kozmológiája), kitérve a Tudományos Forradalom előtti időszakra!
2. Mi a Yates-tézis és milyen érvek (altézisek) támasztják alá?
3. Mi volt Richard Westfall tézise Newton munkásságával kapcsolatban és milyen kritikák érték? Milyen következtetéseket vonhatunk le ebből a tudomány demarkációjára nézve?
4. Mit jelent az externalista és internalista tudománytörténet? A két nézet vitájából milyen következtetéseket vonhatunk le a demarkáció-problémára nézve?

Tudományszociológia

1. Jellemezze a tudományt, mint társadalmi intézményt! Térjen ki a különböző szerveződési módokra és funkciójának részleteire is!
2. Mutassa be Merton elméletét a tudomány normarendszeréről, írjon példákat is a különböző normák megsértésére!
3. Röviden mutassa be a Milgram-kísérletet és írja le, hogyan kapcsolódik ez a tudomány társadalmi presztízséhez!
4. Mi az a szcientometria? Vázzon röviden három szcientometriai megállapítást és írja le mi a véleménye ezekről az eredményekről!
5. Mi de Solla Price megállapítása a tudomány fejlődésével kapcsolatban? Milyen következményekkel jár ez a megfigyelés?
6. Mi jellemzi az ún. posztakadémikus tudományt? Válaszában térjen ki a mertoni normák teljesülésére is!

Asztrológia

1. Ismertesse röviden, hogy milyen pszichológiai jelenséggel magyarázható a horoszkópok népszerűsége!
2. Írja le miről szólt az 1975-ben több kutató által is aláírt asztrológiával kapcsolatos kiáltvány! Milyen kritikát fogalmazott meg Paul Feyerabend a nyilatkozattal szemben?
3. Miről szólt Gauquelin kísérlete és milyen eredményt kapott? Milyen kritikákat fogalmaztak meg a kísérlettel kapcsolatban?
4. Soroljon fel legalább három tudományos ellenérvet az asztrológiával szemben és fejtse ki milyen válaszokat adnak rájuk az asztrológusok!
5. Mi az a sporológia és hogyan kapcsolódik az asztrológiához? Mi volt rá az asztrológusok reakciója?
6. Rész-e az asztrológia a mi nyugati tudományunk intézményrendszerének? Osztozik-e módszertanában? Miért?
Elítélhetem-e az asztrológiát a tudományos módszertan segítségével? Miért?

Parapszichológia

1. Mi az a Randi-díj? Foglalja össze röviden, hogy milyen kísérletek vezettek a megalapításához és milyen tanulságokat vonhatunk le belőlük!
2. Mi az a parapszichológia és milyen főbb területei vannak?
3. Vázzon röviden a parapszichológia kísérleti tudománnyá válásának körülményeit! (Kihez köthető, mikor, milyen intézményes feltételek teremtődtek ekkor...)
4. Milyen legitimációs törekvései vannak a parapszichológia kutatóinak? Milyen nehézségekbe ütköztek?
5. Mennyiben sajátos a parapszichológia viszonya laikus közönségéhez? Mi ennek az oka?
6. Soroljon fel három olyan ellenvetést, amelyik jogosnak tekinthető a parapszichológiával szemben? Milyen válaszokat adnak rá a parapszichológia kutatói?
7. A parapszichológiával szemben milyen kritikák fogalmazhatóak meg, amelyek nem feltétlenül tekinthetőek jogosnak?